

Extrase din jurnalul Liviei Dandara in legatura cu cartea "Romania în viltarea anului 1939"

1980

3 martie Incep redactarea la "Un an de tensiune"

24 martie Lucrez acasă la "1938-39"

7-10 Mai Fișat la "Romania"

14 Mai încep lucrul la carte

19 Mai Tot timpul gîndul la carte. Nu merge. Simt venia unor clarificări. nu am cu cine discuta.. Fișat Porunca Vremii

26 Mai Reincep lucrul la carte cu senzatia că nimic nu se așterne. , Atîtea informații, atîtea gînduri, atîtea capcane , atîta prudență, atîta încîlceală. oare voi putea să mă descurc? Nu aspir la ceva irealizabil?

27 Mai Citesc ce am scris pînă acum. Îmi place Ce cititor. La istoricii snobi și științifici nu va place. Scriu mereu cu gîndul la omul sim

28 Mai. Mă apropii de Munhen . Trebuie ceva deosebit. Prea multe s-au spus deja despre el. Să surprind bine PCR, Romania.plu, de rînd. Vreau să le arăt cu degetul vinovații,conducătorul, Marile Puteri

30 Mai Mă opresc puțin, revin la cîteva documente diplomatice. pt sept 38 -mart 39. Vînt bun dar cu cîteva obstacole privind perspectivele istorice interbelice.

2 iunie Saptamina asta trebuie sa termin oct-noi1938. Sa surprind consecințele munhenului dar într-o manieră mai inedită. Cum?

4 iunie M-am poticnit în documentare. Intrerupere de 6 zile. Cerc vicios: daca nu ma opresc din documente, nu termin cartea niciodata.

5 iunie Documentare pentru clarificarea unor momente despre care , nu voi putea scrie mare lucru!Dar să știu! Relații rom--maghiare, rom.- bulgare, rom.-sovietice. Greu atunci, greu și azi.

16 iun incep lucru la oct 38 ... Trebuie să mă hotărăsc să termin cu documentările. Altfel nu voi termina nici la Paștele Cailor. Ce am și gata. Să iau exemplu: Simion, Bulei... Dar nu-s eu....

17 iun Mereu , mereu mă gîndesc la plicurile cu informații care așteaptă să le exploatez , în sfîrșit. pagini și rînduri scrise de mîna mea, de care am uitat.

25 iunie Scriu la carte noiembrie 1938 ...La Europa Libera serbindu-se 40 de ani de la luarea Basarabiei, fara sa fiu citată, se citește un fragment din articolul meu din anale si masiv din A simion.

28 iun Scriu pag. privind impuscarea lui Codreanu în 1938.

30 iun la o lună de la reluarea cărții: 110 pagini scrise. ... zile cînd îmi place ce am scris, zile cînd sînt profund deziluzionată de ceea ce îmi iese....Iar alții? alții scriu fără nici un scrupul.

2 iulie

Crește convingerea că istoria nu este știință. Și dacă nu e, în rest, totul este admis dacă slujește unei idei. iar eu cred în ideea națională.

20 oct cartea mea are Introducere 49 pag, sept, noi, dec 38 119 pag, total 168 realizate

22 oct Revin acasa si reiau lucrul la carte., intrerupt in iunie 1980 Recitesc capitolele realizate si sint multumita. Revedere de fise, ginduri etc.

23 oct Termin capitolul I Munhenul

24 oct Incep cap II De veghe la hotare

3 noi. Incep la carte anul 1939...mi-am aranjat dosarul lunii ianuarie. Mult material. Greu de stăpînit.Trebuie să evit mozaicul, să dau cursivitate evenimentelor.

4 Noi Foarte greu să surprind FRN avînd în vedere riscurile. În orice caz îmi duc gîndul la capăt: FRN a avut mari merite naționale.

5 Noi trebuie să conving, cu riscul repetiției și enumerării că FRN erau de esența unei "uniuni naționale" cerute de vremuri excepționale. Lipsește opoziția! De unde s-o iau?

6 noi Surprind bine acțiunea de revitalizare a UTC , în ianuarie 1939. Cred că așa-i calea bună, onestă și conformă cu adevărul. Caruselul discursurilor trebuie să iasă f tensionat, palpitant și clar. ... aranjez mapa cu februarie 1939

13 noi la institut completari la carte (PCR, Garda de fier, probleme bancare, înarmări) pentru a deschide criza din martie

14 noi Scriu pag 96-105 (URSS, diverse, preludiu la criza ceha)

16 noi Scriu la carte: pag 116-122. Toata ziua. Seara constat ca am muncit degeaba. Am incurcat mapele cu informatii si lasasem inafara crema. Sunt ingrozitor de necăjită. Mă injur.

17 noi ... Nu vreau să mă las influențată de cărțile scrise anterior. Nu vreau să preiau nici o teză de-a gata. De aici și riscuri!

18 Episodul Tilea martie 39 nu mi se pare așa de enigmatic. Trebuie să fii rob de document, să n-ai imaginație logică, ca să excluzi ultimatumul german.

19 noi Iese , poate, prea cronologic- reportaj. Dar, după părerea mea, numai așa puteam reda atmosfera. Pentru că alți autori au împărțit problematic chetsiunea și niciodată nu s-a realizat focarul. Păienjenis de pericole, Păienjenis de amenințări.Ajung la încheierea tratatului economic romano-german.

21 noi Voi merge cu cap II pina în aprilie 1939.

25 noi Cap II 181 pagini ... 357 pag la jumatea cărții

27 noi M-am împotmolit cu totul la vizitele lui Gafencu în Europa.

28 noi Adaug discursul lui Hitler la 28 apr 1938 Trebuie efect. Cred că am reușit!

3 dec Refac paginile de pina acum pentru 15-30 aprilie. Pornesc mai departe de la 2 mai 1939.

10 dec Încep criza poloneza 1939. În realitate traiesc criza poloneza 1980. Alt decor, alte cauze, alți actori... dar polonezi?.... scriu ... alegerile din iunie 1939

11 dec Astazi ar trebui sa scriu extraordinar despre 9 iunie 1939. Gafencu-Iorga-Vaida.

1981

9 feb Reiau lucrul la carte , cu 1 iunie 1939

11 feb Sortez, aranjez- august 1939. Mă apucă nerăbdarea dar și teama că nu voi stăpîni atîta material.

12 feb Încep scrisul la august 1939

13 feb Lucrez la august 1939 cu maximă atenție, cu ezitări și dificultăți..... Scriu 234-143. Ajung la 17 august 1939 unde îtele se complică.

14 feb Continui cu august. cu extraordinară dificultate. Meditez asupra neșansei noastre de a scrie măcar acum întregul adevăr. Măcar să nu mint. Dar omisiunea nu-i minciună? Scriu 143-150

16 feb Nu sunt prea mulțumită cum iese episodul 23 august 1939. Vreau totuși să-mi apară cartea. Deși , dacă ar fi o inteligență politică istoriografică , n-ar trebui să suflăm atîta în iaurt. Alții n-o fac.

18 feb Cică se zbircește treba la edituri. : penurie de hîrtie, reduceri de plan, sporire de vigilență. N-avem cenzură... Nici o carte nu se va mai publica fără avizul ISISP sau Iorga O comisie va lectura toată producția

20 feb Sunt obosită, dezumflată, debusolată, am vise coșmar, mă simt urîță, îmbătrînită Vreau să termin cartea, dar o simt atît de inutilă. Cine și de ce ar avea nevoie de așa o carte.? După 40 de ani si nici acum fără tot adevărul.

Organizez 29 au-31 aug. Fire tare încurcate. amin pentru 24 feb reluarea lucrului. , fiind prea complicat.

26 feb Trebuie să scriu la carte f serios. Se termină statul acasă și va fi greu să am aceste condiții.

5 martie . Termin 1-3 sept. si pornesc războiul mondial! Acum că l-am pornit, ce să mai scriu? Fără prieteni, fără colegi, fără sprijin moral din partea cuiva, muncesc ca un dobitoc la ceva ce din zi în zi , pare o himeră, o carte de istorie, de diverse.

7 mar Intorc pe toate fețele gânduri, fișe, informații și nu știu să închei o carte. Regret pentru ce a rămas afară. Blestem chiar.

25 mai Dau lui Luci cartea la dactilografiat.cu 1500 de lei. Sper să fi acoperit faza 1.

30 sept Astăzi am terminat de corectat exemplarul 1 din carte. Pictesz, rad cu lama, fac o toaleta cu senzatia ca pregatesc un mort pentru a fi bagat in mormint. Apoi iar sper că voi putea totuși, să public.... Scriu o pag (307) în care încerc o rezolvare a poziției partidelor comuniste în legătură cu pactul germano-sovietic și cu începutul războiului. dacă lucrarea mea ar fi în librării , ar constitui o bună pledoarie pentru pace, pentru dezarmare, . De aceea și sper iarăși.

27 oct Măgîndesc să încerc cu cartea la Rîpeanu la colecția Mărturii.

29 oct Am vorbit cu Palverjan la Cluj. barem e amabil. Dar editura Dacia se cutremură și limita de 300 de pagini e un grav handicap pentru mine.

6 noi ma hotarasc sa nu sar peste decapitarea Poloniei chiar daca editura va cere sa ocolesc problema. ...Merg pina la 21 sept sa pot cuprinde martirul Calinescu. Refac, rescriu, reformulez pag 516-7 si abia la ora 17 ajung la 17 sept. Trebuie să găesc o frază, două privind lichidarea Poloniei... De felul cum prezint chestiunea depinde tratarea lui 21 sept in toata tragedia lui

9 noi Incep sa scriu la 20.21 sept. Cu regretul că n-o voi duce și pe celelalte luni....Ce voi face cu circa 600 de pagini text cînd toți pretind maxim 300, dar Popescu-Dumnezeu are voie la 2000 de pagini de proza neoproletcultistă îmbrăcată în haină intelectuală.

10 noi Aseara am pregatit ziua asasinarii lui a Călinescu. Să pot transmite fiorul ce l-am simțit cînd am cercetat totul despre acea zi. Cuvinte demonetizate, neputință. Vreau să se înțeleagă că dacă la 21 sept. nu cădea A călinescu, România avea altă soartă. Dar oare așa să fi fost? Ce credit are o sitorie în dmeniul lui DACĂ? Dintre toți oamenii politrici ai trecutului nostru rețin admirația pentru armand Călinescu. Atenție deci... Istoricul obiectiv nu are voie la ismpatii și antipatii? Chiar așa? Cine a hotărît asta?

11 noi Lucrez la asasinarea lui Armand Calinescu.Reactii prin prisma momentului in care s-a comis crima. pareri a lui Cezar petrescu, Cocea, Carandino, Iorga, minoritati, clasa muncitoare, biserica, opozitia, diplomati straini etc. Accentul pe triplul asasinat politic in cel mai negru ceas al Romaniei anului 1939. Spatiul ma determina sa dau un caracater reportericesc problemei, ceea ce poate deranja pe viitorii lectori. Dar....

2 dec Sedință de sector în care raportăm fiecare ce am făcut. Cu acest prilej îi anunț că am terminat o carte....

11 dec Discutie cu Mircea M de la editura Stiintifică... această primă întâlnire mi-a dat un gust straniu. promite încadrarea pe 1983, vrea să semnez contractul, are hîrtie, pune condiție: referat M C stănescu. Sînt deconcertată. Mi-i teamă de o cacialma. Ce să fac?

1982

17 februarie Elaborez într-o stare de semiturmentație o ofertă pentru editura Dacia- Cluj. Penibil să prezinți tu calitățile odraslei.

9 apr ... primesc raspunsul de la editura Dacia....

20 apr La Arhiva scot fișe din fondul MPN Sînt satisfăcutră că noile documente nu infirmă ceea ce am scris în carte, dimpotrivă.

21 manuscisul meu a ajuns la Cluj dar e prea gros....

28 mai ma primeste Ion Popescu Puțuri.... ii comunic ca am scris cartea, conținutul, cer egida ISISP....Imi spune s-o dau la citit, să fie trecută prin consiliul științific și vom vedea... Stau pe ace toată ziua ca să fiu chemată la IPP.....La 12.30 mă cheamă. Convorbire scurtă , nici caldă, nici rece. Îl simt departe. Nici eu nu prea știu cum să-i vorbesc. În orice caz bine că am adus la cunoștință.

28 iunie.Predau V Moisuc studiul meu cu parlamentul. Totul este inutil.

16 august Tov I Ardeleanu , într-o discuție la gen. Zaharia s-a oferit să-l întrebe pe Măciu de soarta cărții mele. Se miră că în 7 luni nu am primit nici un răspuns.

7 sept Am o discuție cu Copoiu. se face în sfârșit că știe că am o carte.... și nu are nimic împotriva să fie citită în consiliul științific pentru a fi egidizată sub firma ISISP Trebuie să gîndesc.

9 sept Pavelescu de la Dacia îmi transmite că încă nu s-a hotărât nimic cu cartea mea la ed. Dacia deoarece ... nu vrea sau nu poate să mă ajute.

24 sept Astazi vorbesc cu directorul Măciu. Îmi spune că referenții au întârziat cu referatul , că acum l-au primit și că este favorabil , că săptămîna viitoare va fi consiliu științific și că ... cartea mea va apare. Numai să am răbdare. ...Au greutăți cu planul cu hîrtia , cu redactorii. Le-a venit un redactor nou (Opriș) și ori va lua Corinei alte cărți pt a se ocupa ea de a mea , ori i-o va da lui Opriș . Discut . Pledez. Pare binevoitor. Dar... îl simt nesincer și neconvincător. Aș vrea să mă păcălesc. La întoarcere vorbesc cu Corina Bușe pe care o simt ostilă.

30 sept Vorbesc cu Corina Bușe . Îmi spune că nu s-a întors redactorul șef , dar că Măciu i-a comunicat că-i va lua cartea și i-o va da lui i priș. Simt acut că femeia asta m-a stopat un an pentru că nu m-a plăcut.

21 oct Vorbesc cu Opriș. și sunt mîhnită că nu va face ceea ce speram pentru mine: ca și madam Bușe îmi înșiră ce mari și grele asarcini are și că nu știe cînd se va putea uita prin cartea mea.

27 oct Vorbesc cu redactorul șef Timcu care îmi spune că va supune cartea mea Comitetului executiv pentru planul pe 1984 și că va face tot posibilul ca să apară în 1983. Cred că-i par cam idioată....

9 noi Astazi am avut o frumoasa si rodnică intrunire cu Timcu , la care a asistat si Opriș. se v face tot posibilul ca să fie publicată în 1983. Totul va depinde de felul cum Opriș va lucra cartea și de găsirea unui culuar liber pentru tipărire. Discuția a fost ireproșabilă, eu am prezentat ce urmăresc cu cartea , ei au ascultat. Am fost în vervă și am simțit că i-am cucerit. Ei și?

24 noi Pe planul editorial al editurii Dacia este anunțată cartea mea pe 1983....

24 noi Vorbesc cu Timcu de la ed. enciclopedia si-i explic cacialmaua editurii Dacia. Imi spune ca a citit carteam, ca este excelenta si ca va face tot posibilul s-o publice.

1983

18 ian Lucrez la carte introducînd noi fise și adaosuri....Merge greu pentru că trebuie să le găsesc locul... Am impresia că pot citi cartea ca pe o carte scrisă de altul....

19 ian Încep să lucrez pe textul cărții stilistic . trebuie să reduc circa 100 de pagini. Așa a hotărât editura iar eu nu pot scoate decît cîteva cuvinte sau propoziții . Reduc, adaog, tai stilizez cap I Corijez carența capitolului căruia îi lipseau sursele și informațiile de rahivă. eși vād din nou că fetișizarea informațiilor de rahivă este o deformare preluată de la medievaliști. În fond presa este mai bogată, mai vie, mai pertinentă

20 ian

Lucrez la cap II Este atît de bine realizat încît operația chirurgicală recomandată de editură este de-a dreptul păgubitoare. Și totuși trebuie să tai....Tai, cu regret.

21 Lucrez la cap III din care reușesc să scot cîteva pagini dar este greu să spargi betonul!

24 ian Reiau lucrul la cap IV care este hibrid, slab, însăilat încît obligatoriu trebuie să-l îmbunătățesc.

27 ian Lucrez la carte și cu eforturi epuizante reușesc (sper) să scurtez textul în ciuda adaosurilor.; să îmbogățesc informația, fără a lungi cartea. Sînt enervată, revoltată chiar de exigența aceasta impusă cărții de istorie , în timp ce literații scriu tot felul de platitudini cu pretenții istorice.

1 febreiau lucrul la carte (cap. IV) introducînd cîteva docuemente diplomatice italiene cu cheie pentru ce va păți România în 1940 . Reduc mult din fosta varianta a capitolului

7 feb Astazi Opris vine la mine acasă să discutăm cu cartea....Trăncănim. Ca redactor, nu are nici experiență, nici chemare. nici plăcere. Ca istoric, este atît de departe de subiectul cărții. încît îmi face cîteva observații de cuvinte, de litere, de chițibușuri. Nu știu dacă e bine sau rău că este așa ageamiu. Să sperăm că măcar va fi gentilemn, coleg, și că va lupta alături de mine. Lucrarea a rămas acasă la mine, ca s-o mai pigulesc. Cînd el se întoarce de pe teren i-o dau. Sînt speriată că trebuie să o adau la rebătut la mașină , mă va costa iar 1500 de lei.

17 feb Astazi predau lui Opris cartea lucrata.... Îmi promite că în cîteva săptămîni s-o dea gata și apoi s-o dau la dactilo.

27 apr Termin complet cartea (2 ex)....Corectată, aranjată etc. Urmează să merg la editură pentru contract și celelalte formalități.

8 iunie- astazi aflam cu stupeoare ca mi s-a scos cartea din planul editurii.... ion opris, evaziv , îmi spune că i-a comunicat Măciu , care în același timp i-a recomandat să nu-i spună "cucoanei". Înlemnesc. Amețesc. Gheară la inimă. Și acum ce să fac, cui să mă adresez. Un prim impuls: ardeleanu . Îmi răspunde că se miră, ca nu-i vine să creadă , c-o să se intereseze etc. Seara Ion oPriș îmi dă noi precizări- ștergerea s-a produs la Centrala Cărții. Măciu este furios, Mușat știe. Ce-i de făcut? Mă simt paralizată

10 Iunie Pufița Simion a vorbit cu Ardeleanu...care-i spune că probabil treaba a fost făcută de Traian Ștefănescu, de la cultură.

13 Iunie Azi vorbesc cu rRzvan Theodorescu caruia îi povestesc de cartea mea; zice că o să-l întreb pe Măciu și că o să pună "o vorbă bună"

14 iunie. Vorbesc cu red sef Timcu: este perplex, indignat, consideră totul absurd, , spune că lucrarea (și altele) a fost scoasă fără motivație , că e ca în Castelul lui Kafka, a încercat să afle cine, de ce, și a dat de uși închise sau de ridicări de umeri. Ca nume el îl consideră autor pe Tr Ștefănescu . despre care îmi spune că este un dur si ca e inabordabil. Vorbesc cu directorul Măciu.... îmi repetă de cîteva ori că totul depinde de Mușat și Ardeleanu , că ei vizează planurile, că el i-a avertizat. Deci să-i caut pe cei doi?

16 iunie Pufița Simion îmi confirmă aceeași variantă pe care i-ar fi spus-o Ardeleanu. Același Ardeleanu mă asigură prin Pușa că trebuie să stau fără grijă, că lucrarea va apare.

15 august De cartea mea nu mai știu nimic si nici nu am la cine să mă interesez.....E atît de ciudat, de absurd, de descurajator. La dracu!

17 oct Nu pot da de opris la care se află încuiată cartea mea. Timcu mă trombonește, Ardeleanu mă trombonește, Doxănescu îi trombonește pe amîndoi.

1 noi Astazi am vorbit cu Timcu apoi cu Ardeleanu. cartea n-a fost ceruta inca la Consiliul Culturii.

14 noi discut cu Nicolcioiu care îmi promite să vorbească cu traian Ștefănescu de la Consiliul Culturii în legătura cu cartea mea

16 noi Nicolcioiu a vorbit cu Traian Ștefănescu care i-a promis ca va incerca sa ma bage in planul pe 1984 iar daca nu pe 1985. Atirn ca de un fir de păr de bunăvoință

1984

9 ian Discut cu Timcu de la editură și ne urăm reciproc La muți ani. Speră și el să-mi apară cartea în 1984. ... Scot destul de fără chef niste fise din parlamentul romanesc în speranța

unei incalziri pentru a reincepe lucrul. Arhive in acelasi scop. dar pina nu stiu soarta lui 1939 nu prea pot altceva.

11 Dna Doxănescu de la Cultură îmi spune că peste cîteva zile pot să sun la editură și voi afla ce s-a hotărît cu cartea mea. Zice că rezultatul este pozitiv. Cu talentul ei de "supermodestie" Pușa își adjudecă în exclusivitatea succesul cu includerea mea în Planul editurii. Ardeleanu i-a promis. ... Nicolcioiu i-a promis... Mușat i-a promis.... Toți, toți, numai ei , eu n-am nici un drept, nici un merit , nici un succes. În realitate: Ardeleanu m-a ajutat (pentru Pușița și pentru mine, Nicolcioiu m-a ajutat (pentru mine și pentru Pușa). Dincolo de toate, DREPTUL MEU.

16 ian La servicii fizez din parlament....

17 feb Astăzi pe diverse filiere am aflat că din pt de vedere birocratic cartea mea a fost aprobată și că a venit în scris această aprobarea la editură. ... sînt eliberată de încordarea nervoasă ce mă macină de luni de zile.....Deci , sînt înscrisă în plan. Urmează că sînt înscrisă în plan .Urmează următorul drum al cărții: la consiliul Culturii, la Secție, la referenți, la editură. Tot atîtea furci caudine din care am toate șansele să ies respinsă sau amputată sau tracasată sau....Un copil se face în 9 luni , o carte în ani. Să mai și aștepți atîția ani , ca un vinovat ce a comis o infracțiune.

6 iunie marg la Tincu la editura și-mi iau observatiile pentru carte. Trebuie să le rezolv pina la 1 iulie.

11 iulie rămîn acasă pe baza de concediu medical și încerc să rezolv ce-mi cere Referatul la carte. Rezolv prin taieri tor ce l-a deranjat pe Retegan din mein Kamph , Porunca vremii etc. Nu are nici o justificare în rest așa ca nu mă îndur să macelaresc ceva bun ca să iasă rău.

22 iulie Termin de rezolvat și observatiile la referatul Retegan Consiliul Culturii încît petse cîteva zile le includ în exemplarul 1 și acartea poate lua drumul secției de propagandă. Nu scriu aici ce și cum am rezolvat observatiile deoarece am exemplarul de lucru pe care se constată tot. Ce știu sigur e ca nici o observatie, absolut nici una n-a vizat îmbunătățirea cărții , toate au fost de un oportunism vomitiv sau de o suficiență penibilă sau , pur și simplu, de o incompetență consternantă. Vorbva lui Ioan: Înjură-i mama, bagă-i în pizda măsii, nu le face jocul! Gîndul meu: dar vreau ca această carte să apară. Cu orice preț? nu. dar oare , deja n-am plătit ff mult?

30 iul Dimineața merge și-i predă cartea lui I Oprea . Seara îmi spune că a dus-o la Consiliul Culturii.

25 August. Îmi iau inima în dinți și telefonez lui Ardeleanu să aflu de soarta cărții mele. Cartea a venit pe 20 august la Secție cu un referat absolut elogios din partea Consiliului culturii. Poate zilele acestea îl vom citi împreună. Mult nu va dura și se va urni.

20 sept Vorbesc cu Ardeleanu despre carte și iar rămîn stupefiată: cartea zice, este la noi la institut la citit . Nu stie la cine dar mă liniștește ca și referatul tot la el vine încît să nu-mi fac probleme. Ce să mai spun și ce să scriu. Capiez. Vine pe la noi Ion Opriș care îmi spune că Mușat i-a promis să dea drumul curînd la cartea mea ; că cei de la editură au mutat-o pe 1985 ; că să mă înarmez cu răbdare etc Sînt total descurajată, bolnavă.

3 oct Rog pe Zaharia să mă ajute să dau de urma cărții. Zaharia îl întreaba în Consiliu științific pe Copoiu de cartea mea iar Copoiu repeta, neaga că ar fi văzut-o. Vorbesc cu Ardeleanu care.... nu mă lasă să-mi exprim toată consternarea și revolta și-mi zice ca cartea mea este la Iorga la Constantiniu și Chiper , ca a fost la noi dar a fost pasată dincolo etc. Din nou sînt blocată, interzisă. Ce să mai cred? Ce să mai sper? Toți mă mint. Își bat joc.

4 oct Discut cu Chiper și-mi spune ca el a primit cartea de circa 3 săptămîni , dar ca atît el cit și Florin Constantiniu au fost plecați în străinătate și nu s-au apucat de citit la carte Îmi promite ca în 4-5 zile să o citească și să o întoarcă la Secție

5 oct Cu gîndul la soarta mea de istoric ratat, fără să o fi meritat., vorbind în gînd, ca un nebun, cu presupușii mei adversari răuvoitori....

8 oct La cabinetul municipal la impartire de catedre si grupe pentru universitatea politica. Mi se da iar sefia de la sectorul 2 , incerc sa scap si nu pot. La sedinta ma intilnesc cu Fl. Constantiniu si Chiper care-mi promet ca vor citi repede cartea, ca vor face referat etc. Incerc sa le explic de ce-s grabita. Penibil. Politețe si jena reciproca.

22 oct Luni dimineata la prima ora merg la Ardeleanu, citesc referatele, ne sfătuim. In prezența mea telefonează lui Doxănescu și Miciu spunându-le că cartea trebuie tipărită până la congres (15 noi). Nu-mi vine să cred. Fără nici o îndoială Ardeleanu m-a ajutat extraordinar. Mușat tardiv s-a grăbit să mă anunțe dar n-a clintit nimic. , niciodată. Aranjez telefonic întâlnirea cu editorii

23 oct Semnez contractul și accept explicațiile lor că cartea nu poate apare până la congres. dar că se va face totul să apară în primele luni ale lui 1985. Discutăm despre copertă, introducere, rezumat în engleză, tiraj, , drepturi de uator, tipografie etc. și pentru fiecare în parte văd că a scoate o carte eîn aceste condiții este un aveniment, că totul este aberant de birocratizat, că se vorbește depre carte ca despre pește sau cartofi....

24 oct Merg la Chiper la inst. Iorga. Imi transmite observatii pe pag. la carte. Este un bun specialist și om dar observațiile lui îmi demonstrează că nu i-a plăcut cartea. , că nu a înțeles ceea ce eu am vrut să realizez. Nu mă supăr de loc. Este un domn. Dar asta nu înseamnă că ceva nu se clatină în mine și că nu am trac pentru apariție. Cui va place cartea? De ce prejudecata cu mitul documentului de arhivă? De ce disprețul pentru informația de ziar?

25 oct Mă scol de dimineată și încep a lucra la carte. Bineînțeles încep cu cap. ! , cu sursele, cu toaleta la el.... Tîrîș grăpiș rezlv observațiile la cap. I și din nou nu-mi place acest capitol. Am o puternică stare depresivă în legătură cu cartea de la niște observații marginale ale lui Chiper de genul "fals", "superficial", "neconvingător" sau de la simple semne "!!!". Să începă astfel tracul în ajun de tipărire?

26 oct Fac toaleta finala la cap I. Imi mai revin din neliniste după ce citesc ce au scris și alții. Deocamdată constat:

- nu prea au înțeles colegii de la Iorga ce am vrut eu în carte și sînt foarte dezumflați de sursele mele din presă !! Plătesc tribut snobismului istoriografic , prejudecății că doar documentele de arhivă trebuie luate în cnsiderare. Chiar dacă așa zisul document se dovedește a fi.... tăietură de ziar. , dar tăietură depozitată în arhivă Ce obtuzitate! va trebui să atac această problemă în prefață.

27 oct Ma apuc de cap II la care va trebui să dezvolt cazul Tilea, sa înegresc regimul carlist , să critic FRN s.a la cererea referenților. Trebuie să aduc bibliografia la zi cu lucrările lui ilie Ceaușescu , Buzatu, documente de rahiva etc. Fac o trimitere si la David Funderburk (ambasadorul Americii la București) care a scos în 1983 în limba română depre relațiile româno-engleze între 1938-40...mă străduiesc să repar fără să stric prea mult.

30 oct Termin cap II si mai fac o pag pentru cazul Tilea pentru care subit au toți ațita interes. Personaj, personajul nu-mi place, sau în orice caz în comparație cu Călinescu și Gafencu nu dau prea mulți bani pe cel ce în epocă i s-a spus atît de potrivit "domnul inutila"

31 oct Incep cap III N-ar rost să scriu amănunte despre cenătuirea produsă, despre adaosurile corectoare... Ele s-ar putea constata din confruntarea cu manuscrisul. Dar cine (nici eu) se va ocupa de această reconstituire? Cititorul va citi tot și va spune "Pfui! Ce autor!"

1 noi Continui cap III Instrumentele de creație: lama, guma, foarfecel.

2 noi Mă apuc să termin cap. III... mereu cu gîndul la Aurică....la ora 3 PM ma suna Calafeteanu din birou la Zaharia: Simion Aurica a murit. Orice as scrie nu ar exprima ce simt. Il pling ca pe un frate , ca pe cel mai bun prieten. Dar sint revoltata.

... 6 noi inmormintarea lui A. Simion....Aflu că la Institut, în dimineata înainte de a muri Simion , Zaharia l-a înlocuit pe Simion cu Calafeteanu. ca să plece în Israel. Atenție Livia - Ion Calafeteanu este cea mai mare jigodie din institut! Mai aflu că în enunțul dat pentru romania Libera la secție s-a scos fraza în care se spunea că este un istoric de seamă și s-a

înlocuit cu formula "om cu alese calități morale" Vomitiv. Deci și după moarte simion nu trebuie recunoscut ca un istoric. Ticăloasă breasla noastră de istorici. sau cine sunt ticăloșii?... Mai aflu că Bulei s-a anunțat cu un discurs dar i s-a spus că se va vedea dacă i se aprobă! Îți mai pasă Aurica? N-ai cum să-mi comunici cum ți se mai pare acum zbaterea noastră....

7 noi Ma indispun cumplit observațiile superflue ale lui Chiper , care nu ridică nici o problemă de fond , dar sînt mereu obsedate că sursele sînt din presă și nu din documente. Ce prejudecată scandaloasă !! termin cartea într-un sictor nemeritat. Mă simt lecuită de a începe . Nu mi-a rămas nici urmă de dorință de a o vedea tipărită. Sînt cu nervii în pioaneze.

3 dec Predau lui I Opris Cuvînt înainte . Vad coperta Îmi place . De acum pînă la tipografie nu prea mai am ce face!

28 dec Astazi vorbesc cu contabilul șef de la tipografia Filaret care mi-a spus că este dată cartea la cules, că e planificată să apară în februarie și că mă va ajuta cu ce se poate pe acolo. Pilă stabilită prin Mircea

29 dec Opris ma anunta ca are spalt la carte....și că ceea ce am dorit s-a înfăptuit. Îmi trimit pe Mircea la casa Scînteii și-mi aduce șpaltul. ... mi se potrivește bine să citesc la carte la cumpăna anului ... deocamdată nu simt nimic deosebit , sufletește , încît n-am ce spune .

1985

2 ian Am citit toată ziua pina am ajus buimaca si m-au durut ochii. dar citind la cap II imi place.

3 ian Merg la Văcaru pentru a-l implica în citeva chestiuni gospodaresti de bloc. Îmi ofera o comanda de 5000 de exemplare din carte pentru casa pionierilor....îi explic că nu este pentru pionieri....mă invită mîine la Cons. Pionierilor.... are cuvinte de deosebită apreciere și stimă pentru președinta lor Poliana Cristescu....

7 ian Predau lui Opris corectura la acarte și mă sperie cu suma ce urmează să o primesc... 19600 de lei. Nu înțeleg, este o porcărie, o bătaie de joc. Dar nici el nici altcineva nu mă lămurește , de ajutor ce să mai zic

Micu vorbește cu Panciu care-l anunta cu mare emfaza ca s-a straduit si mi-a facut un tiraj de 6500 exemplare. Ii explic lui Mircea ca e magar, ca asta nu-i tiraj, ca sa stie cit a vrut Panciu sa-l serveasca.

9 ian Vorbesc cu Opris care îmi comunică că Măciu a spus că per total , cartea mea are tiraj de 5500 ex. Rămîn consternată. A mințit panciu? dar cele 4000 de la cooperatie? Vorbesc cu Timcu cae nu știe ce să-mi spună, mîine va vorbi cu panciu. Vorbesc cu micu (panciu s-a eschivat) și panciu îi spune că ... că va mai trimite mîine o adresă de 1000 exemplare.Ce pare măgar este.

10 ian Dimineața discut cu doamna Letos, cu Timcu, si incep să dezarmez în legătură cu tirajul la cartea mea. Nu se poate face nimic....

19 ian In ce priveste tirajul la cartea mea m-am linistit. Nu se poate să mă umilesc la toți idioții. las atît cît iese. Toată chestia este: cîte cărți să cumpăr eu? Să dau toți banii de pe carte pentru exemplare de făcut cadou?

23 ian Zi de mare bucurie. ating 12800 exemplare tiraj , iau 8889 lei avans la carte; Sa nu uit cui datorez aceste bucurii; doamna Letos, Iov, Vacaru. C. Opris vorbetse bibliotecarilor din țara despre cartea mea , la instructajul cu bibliotecarii de la Stefan Gheorghiu.

7 feb După alte intervenții, carusel de telefoane și răspunsuri evazive sau contradictorii, sînt iarăși asigurată că tirajul s-a stbailit la 12800 de exemplare , că au toate aprobările trebuitoare, ca dupa ce vom da BT-ul cartea poate să apară.

12 feb Citesc pagII cu viza de PT la carte si pentru ultima data probabil, ma bucur sau ma intristez de ce a iesit. trec succesiv prin tot felul de senzatii , de la jena la jubilarie, de la zimpebt la enervare...si-mi spun despre mine că sînt proastă, că sînt deșteaptă, ca am talent , că gîndesc în cli, că i-am dus, că i-am fentat; că s-a meritat , că-i absolut inutil. Dpdv tehnic

tehnic , nu-mi prea place corpul de literă , subtitlurile și mai ales textul mitraliat - datorat exigențelor de pagini cîte am obținut. Indiferent ce soartă va avea cartea , eu am fost eroică în perseverență , răbdare, reacții șa șicane.

16 feb.... ora 15.30 pun ultima virgulă pe carte, răsfoiesc șpalturile ...mă mai uit la rezumatul în engleză și stop. Din acest moment cartea este total desprinsă de autorul ei si destinul ei va fi independent de a celui ce a creat-o. Destin... vorbe mari! ia o carte, la fel ca multe altele , peste care se va așterne praful indiferenței și uzurii... dar eu în ea mi-am consumat ultimii 8 ani de viață. A meritat? Nu stiu. Eu am crezut ca da.

2 martie Două zile am scris 80 de posibile deicații la cartea mea. Vorbe. Nu fără acoperire, dar vorbe. Pe verso-ul ciornelor pe care le-am făcut aș scrie adevarata dedicatie pe care as fi scris-o unor persoane. Voi păstra aceste ciorne în arhiva mea.....

6 martie Prin șefa de cadre de la tipografia Filaret Mircea află că , probabil , cartea mea va fi gata la sfîrșitul lunii martie....

21 martie Am o discuție telefonică cu I Opriș care îmi creeza o gravă stare depresivă despre cartea mea. Că nu știe ce e cu ea, în tipografie, că nu trebuie să dramatizez , că mi-a mers bine cu acartea, că alții nu au putut ajunge nici la acest stadiu etc. Intr-o totala rasturnare de cauzalitati si semnificatii. Stupefiata.

29 martie merg cu un taxi la Casa Scînteii și Discut cu Timcu care este foarte drăguț. Simt că-mi împărtășește bucuria....

Întîlnirea de la Mîciu.... mă felicită pentru apariția cărții, pe care nici nu mi-o arată. Îmi propune să merg mâine la Panciu , să iau 50 de exemplare din carte, să-mi plătesc eu drumul la Hunedoara și ... să particip astfel la la lansarea cărții. Sînt uluită.... Răspund evaziv că mă voi gîndi. Ulterior îi spun nu.Apoi se precipită spre ușă, dă să plece dar generalul cere o carte cu autograf. Imediat Măciu cheamă secretara , aduce o carte și-mi cere să dau un autograf generalului. Protestez. Voiam să-i dau lui primul autograf. Insistă, e grăbit și astfel dau primul meu autograf unui general necunoscut, Dragan parca, autorul de la Istoria Infanteriei.... Timcu îmi dă o carte de la magazinera. aia îmi ține un spici că nu ar trebui să-mi dea

30 martie.merg la Panciu... se ofera sa-mi dea cele 50 de exemplare pentru Hunedoara. Nu vreau....să iau eu cartea, că de la gară mă ajută ei....cred că-l indispun dar nu pot accepta.

1 apr Cumpăr de la librăria Univers 18 exemplare si voi incepe sa impart autografe....la ora 10 merg la Popescu Puțuri....Cel puțin nu se indispuie....

2 apr Dau cartea , într-o ordine ce nu contează....Scriu dedicații pina mi se face lehamite. Ridic de la doamna Letos 150 de exemplare.

4 apr Pina acum colegii mă întrebau mereu de carte. De cînd au aflat că a apărut s-a lăsat o tăcere. parcă mă ocolesc. Unii speră să le-o dau. Alții nu. Unii mimează indiferența. Alții nu reușesc să-și reprime un soi de invidie poate mi se pare.....Azi dever mare. Dau cartea la colegii din institut....panciu nu mă place , dar nici eu pe el. Probabil dezamăgit de plocon (2 pachete de Kent) priomite că va da ordin librărilor lui să pună cartea în vitrine. (asta luni) Sîmbătă la nici o librerie încă nu apare cartea. Nici un bai aș vrea să vină toată din tipografie. 5 apr Dnei Iov (libr Buc) îi duc un ploconăș (flori, cafea, coniac, kent, cartea). Nici asta nu a repartizat cartea la nici o librărie dar....mă invită pentru miercuri viitoare la o intilnire cu librării ... la muzeul orasului Bucuresti. acolo ma voi duce

9 Apr Sunt chemată la Manea Mănescu. și o ora jumătate discutam despre marii dascali de alta data: Madgearu, Gusti, Manoilescu . Inițial m-am speriat de chemare.... Apoi bine! Măgulitor.

17 apr sunt chemată să-mi iau drepturile bănești pe carte: 19686 lei si 8996 avasul - 28672 din care am dat 5400 pe carti, 5000 la dactilo....Prin librării văd cartea mea ... mi se strînge inima.... n-am curaj să întreb ceva.... nu văd pe nimeni cumpărînd-o Dna Seșos o scoate pe tejghea si apoi iar o stringe. Si totusi stiu ca va avea tîrziu succes.

19 apr Ion Opris si Codiță. Pregătesc o masă cu finețuri, îi cadoriesc cu un cristal alb , îi dau flori și cartea cu dedicație. Atmosferă amiabilă. El la fel ca altă dată mi se pare superficial, lunecos, oportunist....

20 aprilie In saptamina Haralambie Lerea aface o prezentare semnal a cărții- standard , fara nerv si personalitate, care noroc ca n-o citeste nimeni....ca altfel ar fugi de carte, nici nu ar cumparat-o. Ce idiotie să-i dau cartea!

22 apr Primesc astăzi un buchet de 15 garoafe și o emoționantă carte de vizită de la ministrul apărării naționale, generalul C Olteanu . Mă simt măgulită și fericită,

23 apr Generalul Olteanu mă primește în biroul lui. Mă felicită, mă flatează. este flatat de dedicația mea. în orice caz pina acum, a avut cea mai curtenitoare reactie.

25-27 aprilie. [Distribuire de carte....] fantomatic pin librării a apărut cartea. Nu pot afla mare lucru despre soarta ei. Tipografia a onorat toata comanda. In provincie nu a fost trimisă. Cei de la UTC or fi ridicat-o? Neagoe mă sfătuiește sa trimit cartea lui Paunescu, lui Barbu. Nu o voi face.....trimisa la Costea.....carte cu autograf lui C Mitea.....mă hotarasc sa vorbesc cu George Ivascu si sa-i trimit cartea.....Imi spune să i-o pun in cutia postala de la poartă....un mitocan. Nu-i voi trimute cartea.

29 apr la radio se difuzeaza un comentariu despre cartea mea.Un tip citeste din ea despre 1 mai 1939. ... apoi vorbesc eu....Vocea parca nu-i a mea. Mă rog am vorbit la radio. Mare brinză.!

2 Mai La casa Schiller sub conducerea lui Arcadie Donos , Dialogul Artelor- Prezint problematica cărții., am chef de vorbă, îi cuceresc ...felicitări și multe laude de la toți

3 mai In presa culturala, nici un semnal, nici o vorba, nici o recenzie, tacere.

10 Mai telefonul uluitor si consternant de la Ardeleanu. Mă tem, tremur, mă tem. La Sectia de propagandă a sosit un memoriu-protest la cartea mea în care sunt incriminată pentru o serie de lucruri (Cehoslovacia, pactul germano-sovietic, reabilitarea unor fosti, incepere razboiului etc). O comisie cu cineva zelos în frunte a studiat-o si facea referat sa propuna topirea cartii si retragerea ei din librării. Cuvind de ordine pentru presa: nimic despre cartea L.D.

Seful cel mare al nostru N.C este indignat si mihnit de felul cum Romania a fost prezentată in lume la festivitatile de 40 de ani , privind contributia la antifascism. Nimic despre Romania. Dupa adunarea festiva, la adunarea Comitetului Executiv , ar fi spus, printre altele , de ce nu scrie un istoric adevarul despre 1939? Enache a vorbit despre cartea mea. Ar fi spus: Foarte bine. Etc. Enache a chemat la el pe cei din sectia de propaganda , pe Zaharia, Romanescu, Musat Ardeleanu si le-a reprodus episodul din comitetul executiv. . Persoana cu ochelari care milita pentru topirea cartii mele, s-a facut alba ca varul....Ardeleanu mi-a comunicat tot si mi a spus , să trimit urgent 2 carti la cabinetul 1 si la cabinetul 2.

13 aprilie Lansarea cărții la Botoșani. Întilnire cu diverse persoane , vorbe frumoase, flori , mincare. Impreună cu Besoiu si Fernoagă mergem la secretarul cu propaganda La 5 la casa Tineretului, lansarea cărții....Ionel Bajenaru vorbeste despre cartea mea si despre mine. Frumos., avizat, corect Le vorbesc mai mult despre ei, despre Botosani, despre Miorcani, emotie puternica în public... Felicitari , autografe, flori, imbratisari. Un grup de Miorcaneni ma dau gata.

Seara la salonul partidului masa mare.

14 aprilie Sosesc dimineța cu avionul de la Botosani. Calatoresc cu Besoiu si Fernoaga; ne dauce de la aeroport Ocavian Cotescu

16 apr Aseara la TV se prezinta carti la edituri stiintifice. In prim plan si cartea mea. Despre toate se spune cite ceva. Despre cartea mea nimic. Sa fie conspiratia tacerii sau suspendarea?...Primesc alte confirmări si impresii pozitive despre carte....Mihai Pelin mi-a adus ceea ce urmeaza a fi convorbirea cu LD din revista Rom pt vest Citesc retusez. ma declar satisfacuta.

23 Mai Ion Bulei si A Caretschi imi aduc ecouri la cartea mea de la Iasi; ca este grozava, ca este scrisa foarte elegant si femenin, ca e interesanta.... Carteschi vrea sa o prezinte la Cronica. Buzatu a prezentat-o la Salonul cartii.... Bulei imi spune ca pregateste recenzia....este asteptat la Luceafarul. Tot Bulei imi spune ca Ghibu si Carandino... le-a placut cartea, ca vor sa ma cunoasca....V Moisuc ma invita la ea acasa sa-mi faca cunostinta cu Ghibu. ... Lerea imi spune ca vrea sa ma cunoasca unul Bucur de la Informatia Bucurestiului ca tare i-a placut cartea. Paul Anghel imi spune ca lui Ungheanu tare i-a placut cartea mea. M Pelin imi spune ca Rizea de la Agerpres etse entuziasmat de cartea mea.....

30 mai Primesc tradiționala carte de vizită de la președintele N Ceausescu , in care mi se multumeste pentru carte si dedicatie. Rasuflu usurata, sint multumita.

31 mai Maciu ma invita pt 6 iunie 1985 la Cluj la o intalnire dezbatare cu cititorii universitari sub deviza "Istoria sub semnul adevarului" Se discuta 3 carti. Istoria Ceangailor; 200 de zile mai devreme; cartea mea. Ma bucur.

1 Imai Ardeleanu mă sună să-mi reproșeze că nu i-am trimis cartea lui Ivascu. Il mint ca i-am trimis-o prin Mircea in cutia postala. ma conjură să i-o trimit, sa dreg.... In sufletul meu se da o lupta. Trimit Mi-i rusine de mine.

3 iulie In Viata Studenteasca a aparut o excelenta recenzie la cartea-mi semnata de Ion Bulei...

4 Iulie In Romania Literara a aparut recenzia lui Ion Ardeleanu. Este pe tipicul lui. Binevoitor a fost. Ce a ales el din cartea mea , asta îi indica oportunismul si sablonul la care se ridica. Am vrut sa-i multumesc dar nu l-am gasit la birou deoarece i-a murit mama.

10 iulie Mă sună Mariana Preduț de la televiziune. Asă noapte a citit cartea. I-a placut enorm. Vrea o colaborare....lupta antifascistă.... Sint f clara cu ea- daca vrea consens national si ilustrarea lui documentara accept. Daca are de gind sa reduca totul la 1 mai 1939 , consider ca altii sint specializati. A ramas sa mai studieze problema.....Mă sună iar., spune că s-a aprobat ceea ce am discutat despre emisiunea cu 1939. Că în materie de nume pot să-l dau pe Armand Călinescu , dar la ceilalți să le spun doar calitatea, fără nume. Saptamina viitoare va vani sa ma filmeze acasa. Spatiu de text 3-4 pagini. La latitudinea mea dacă vorbesc liber sau citesc. Biblioteca mea pe lanțuri va fi televizată și împreuna cu mutra mea , va lasa o urma in arhivele televizate. Nu stiu daca e bine, daca e cazul, daca va fi salutar....

11 iulie Sună I Ardeleanu..... imi spune ca cu cartea mea totu-i in ordine si ca si ca urmeaza sa apara recenzii la Contemporanul, Scinteia Tineretului, Scinteia (mai tirziu) si Romania Libera . Ma indeamna sa ma apuc sa scriu alta carte, ca am o mare talent. Imi promite ca ma va recomanda la Institut sa nu-mi mai dea atitea carti la citit pentru referat. La insistenta mea, imi promite o vizita , in toamna.

13 Prima intalnire cu M Preduț pentru emisiunea antifascistă la care cu abilitate si cu o tenta de santaj m-a conectat. Facem un fel de punctaj , ceva ceva acceptă din sugestiile mele , dar depersonalizat ... si cu grija de a da cezarului ce-i a cezarului. nu reusesc sa scriu nici un rind, nici un gind..... scriu in disperare de criza....mare lucru nu mai ramine dupa ce dau cezarului....voi regreta ca m-am lasat atrasa de televiziune?.....vom filma in biblioteca ... sa ma imbrac sobru cu mineca lunga si afara decolteu (ocazie cu care imi explica niste exigente ale televiziunii romane care imi explica de ce toate femeile televizate la noi arata ca niste soldati cu niste tunici si coc.)

17 iulie In casa echipa TV. ... cit chin pentru 5 minute de aparitie nedorita TV

2 august. Ma invita Măciu la editura.... imi ofera o pagina alba sa scriu o oferta pentru urmatoarea mea carte , dictind eu conditii si termene. fara nici o indoiala aceasta este victoria cartii mele cu 39 Stabilim ca urmatoarea mea carte sa se numeasca Parlamentul roman 1929-1940 .Studiu si analiza critica. Să fie gata in 1986. sa aiba 1000 de pagini. Mi se da numarul de inregistrare 2042/2 .08.1985

26 sept Pelin imi aduce interviul pe care mi l-a luat pentru revista Romania nr 8 aug 1985. Exceptind o fraza la care s-a umblat si acare a devenit ininteligibila, in rest este asa cum l-am dat, pelin este un domn.

18 oct In Buletinul Academiei 2-3/1985 Stiintele sociale si politice din romania I calafeteanu semneaza o recenzie la cartea mea. Nu rea, nu buna. De serviciu...In orice caz, omul a incercat.

21 oct La Oradea.... Intilnire cu cititorii....in stand nu se află nici o carte a mea . Nici nu a citit-o cineva din cei prezenți....plec fara sa particip la un fel de banchet la biblioteca judeteana....

6 noi M-am intilnit cu Ștefan Ștefanescu la librăria noastră. Destul de stîngaci și parcă intimidat m-a foarte felicitat cu cartea mea; mi-a transmis despre impresia deosebit de măgulitoare de la Vladimir Trebici si altii ... din generatia trecuta. Totul in prezenta lui Marian Ștefan

28 dec Astazi apare in Luceafarul cronica lui M Pelin la carte. Este cea mai frumoasa si sufletista.

30 dec. banii pt carte: 8900 avans si 19600 definitiv total 28500...